

ПЕТИ ОКТОМВРИ - ДЕН НА СТАРА ЗАГОРА

Уважаеми жители
и гости на Стара Загора,

Приемете моите най-искрени поздравления по повод празника на нашия хилядолетен и вечно млад град. Датата 5 октомври е символ на стремежа на предците ни да съградят, а не да рушат. На този ден през 1879 г., градът ни преживява знаменателно събитие – в сърцето на Стара Загора се полага първия камък, символ на възраждането от пепелта.

Благодарни сме на хората, завели ни новата Стара Загора - генерал-губернаторът на Източна Румелия – княз Александър Богориди, Търновския митрополит Климент, областния управител Нестор Марков и на кмета на Стара Загора Стефан Салабашиев, защото ни има и нас днес. Възроденият ни град сега е зелен, модерен и проспериращ, изпълнен с млади хора. Нека заедно вървим напред, да бъдем единни, да не забравяме миналото на града-феникс и да градим доброто му бъдеще!

Честит празник, скъпи старозагорци!

Живко ТОДОРОВ, кмет на Община Стара Загора

Иван ВАЗОВ - 100 ГОДИНИ БЕЗСМЪРТИЕ

ЕСЕН

Капят, капят позлатени
листи по земята,
ветри есенни студени
плачат в дървесата.

Някога, във младо време,
тоя стон печален
скръбно свивал е сърце ми,
кат стон погребален.

Фърка времето крилато,
фърка с бяг чудесен:
мина мойта пролет, лято,
влязох и аз в есен.

Днес спокойно гледам ази
вехнещата младост,
кат картина, дете пази
за мен тайна сладост;

днес любовно слушам тая
музика в листата,
като отзив на оная,
що ми е в душата.

ПРОГРАМА ЗА 5 ОКТОМВРИ 150 ГОДИНИ С ИМЕТО СТАРА ЗАГОРА

Тържествен молебен, отслужен от Негово Високопреосвященство Старозагорския Митрополит Киприан
9.30 ч. Катедрален храм „Св. Николай”

Ритуал за издигане на Националното знаме на Република България
Предаване на символичния ключ на града на Кмета на Млада Загора
10.00 ч. Площада пред Общината

Поднасяне на венци и цветя на паметника „Защитниците на Стара Загора -19 юлий 1877 г.“ и символичния камък за възстановяването на Стара Загора
10.45 ч. Парк „Пети октомври“

Изложба “125 години организирано тракийско движение в България”
Организатор Тракийско дружество „Одринска епопея”
11.00 ч., Парк „Пети октомври“

Концерт на Общински духов оркестър
12.00 ч., Парк „Пети октомври“

Есенен салон 2021 – традиционна изложба на старозагорските художници
18.00 ч., Зала „Байер“

„150 години с името Стара Загора“ - празничен концерт, с участието на ОФА „Загоре“, ДЮНХ „Жарава“, актьорите Ивелин Керанов и Елена Азалова със стихове за Стара Загора
18.30 ч., Културен център „Стара Загора“

МАЛКИЯТ ПРИНЦ

Детето
свито на кравай
в прогилния варел
брои
през процепите зимните звезди

Студено е
И кучето го няма тази нощ

Босите крачета зъзнат
в огромните прокъсани галюши

От виждане в далечните звезди
съзла се търкули
по бузата му и замръзна

Ружика ВЕЛЧЕВА

СВОБОДАТА...

„Робът се бори за
свобода,
свободният – за съвършенство!“
Яне Сандански

Ако имаш една риза
и я подариш на този,
който повече от теб
се нуждае от нея –
ти си свободен

Ако обичаш някого
толкова силно и дълбоко
и си готов въпреки болката
да го оставиш да бъде щастлив
с друг – ти си свободен

Ако родината
потънала в интриги лъжи
и безизходица
се нуждае от живота ти
за да поеме дъх
да се изправи
и ти го сложиш
на олтаря й без страх –
ти си свободен

И съвършен

НАСАМЕ С БОТЕВ

Войвода, моля те,
не тръгвай.
земята родна
ще е мащеха за теб!...
Знаеш,
обесиха Апостола
и страшното бесило,
черна въпросителна,
крещи „Народе ???“...

Затова земята българска
крие, пази неговия гроб,
да не го навестваят
фарисен и предатели.

Патриоти със лоясали стомаси
и съвест
морят Султана
с руйно вино в механите
Треперят за животеца си
пресметливо –
смъртта оставят
за награда на комитите,
за лудите глави

Поете, моля те,
не тръгвай!
Душата ти е
бремнена със огнен стих
и песни

Жив си ни нужен!
Моля те, не тръгвай!

Страхливци и предатели
отдавна леят
куршум
за гордото ти чело,
за да легнеш като Апостола
в безимен гроб

Не тръгвай!

ВРЕМЕ Е

Да си подреда къщата:
да измета горчивите спомени,
да излъскам до блясък щастливите мигове,
да си изплатя дълговете
към приятели и врагове,
да изрека поне още веднъж „обичам те“,
да благодаря на дената си
и на внуците, че ги има,
че ще пренесат през годините
частица от мен,
да благодаря на приятелите,
че винаги бяха моя крепост
и вярно рамо,
да благодаря и на враговете си –
чрез тях се чувствах винаги жива

Накрая да простя на себе си,
че винаги бях това, което исках,
а не това, което се очакваше от мене...

Време е
Всеки момент
камбаната може да бие
и за мен...

СИВО УТРО

Сивото утро
бавно се свлича
по стръмните стъпала на деня
в този дом огромен
пренаселен и тъжен

В панелните клетки
една до друга
една над друга
всеки е самотен по своему
всеки е нещастен по своему –
пенсионерката с трите котки на партера
многодетното семейство от втория етаж
шивачката с вечно схванатия гръб от петия
бледото студентче от мансардата най-отгоре

Велушва се сивото
ленкаво утро
в тишината зад заключените врати
Панелите поглъщат болките
клетвите и надеждите
Никой никога не познава
Никой никога не чува

Всеки заключен в собствен затвор
без хоризонт
за отмяна на присъдата
До живот
До живот

Вавилонска кула на дните
Не се чуват
Не се разбират

Самота и безнадеждност
Присъда без срок
носи сивото утро
в Н-тия панелен блок

Иван АЯРОВ

***

Полетата се гърчат
под връшника на Тангра.
Подгонил гръмотръна сух,
вятърът разюздан над юртите вилнее,
изпълва с ярост, с листа и пясък
зиналата бездна на нощта.
Облаците с ледени длетата
стържат голите скали.
Тревата стене
като под копнито остро,
влива корени във тръпната земя.
Само две очи – на Пагане очите,
безмълвно вперени поглъщат
космичната стихия.
На пламъците в саблениа танц
до болка чак се вира...
И отново тишина,
снежинките застават,
не вали!
Вселената скърби!

***

Ювиги, хане,
духът на моните предци е вече в мен...
Угодно е на Тангра
утре, върху жертвеника свят,
с мечта си не куче,
а кучка многоплодна
в жертва да му принесеш.
Кръвта и волята си да разкрие...

Капка кръв от ударите на сърцето –
жива, огнено-червена,
залива като вулканична лава
жертвения връх...
по волята на Тангра,
ято гургулици свили са гнезда.
литнало към нови брегове,
ом да търси, да плодее
като крайпътната трева...

***

Сред клоните на старата върба,
извила гръб над бялата скала –
онази до реката,
ято гургулици свили са гнезда.
Хукне ли денят,
след него в шеметна игра
кръжат в простора.
Но днес една на клона ще остане –
сам сама и с угасващ поглед
ще изпраща светлината.
Мъчително крилето ще разпери
и към вечността ще полети...
Майчице мила,
Майчице свята,
Богородице моя, без ореол,
Аз първородният,
с вик гръдта ти раздрал,
на смъртния ти одър
изповедно коленича
и ти благодаря,
че сложи в торбичката,
дето ми даде за изпът,
Обич и Болка,
Светлина и Простор...

БЯЛА ТИШИНА

На Димитър Подвързачов

Тишина.
Вселената мъдрува –
опрошава греховете земни.
С тих шепот снежинки
осветяват тъматата,
покрила грозотата на деня.
Танцуват неуморните снежинки
и ваят бяла красота,
стръмната скала обличат
с приказна дантела.
Вали снегът. Вселената е милостива...
Нерядко я титулуваше „моята стара познайница“, „моята близка познайница“.
У него тя е с различни профили, с различни образи, не е непременно „Оная“ с черната коса.
Понякога се появява ненадейно в редовете му, както е например в стихотворението за любимото куче, каракачанина Чани, от 19 април 2019, написано както обикновено с химикалка, на миниатюрно листче хартия:

НА БРАТЯТА АРМЕНЦИ

С прекадено вино, до сломен камък,
тихо се носи жална песен
на майка в черно.
Изпод камъка пълзи и зеленее
млад дастар.
Старото лозе до него се моли
в жертва да му принесеш.
Кръвта и волята си да разкрие...
С прекиснало вино, с дъх на тамян,
живите срещат своите мъртви.
Плач, наместо песен – почерия земята.
А тревите млади след ден ще избуят,
ще пцфиат минзухари,
с песен на авлига ще идва утрото.
И пак – пак момък ще задява
млада, кипра мома.

***

В земята ме погребете –
като от зрънце до поникна...
Върху скалите името ми напишете –
мълниите да го осветяват...

Иван Аяров, Тракийски напевни, Изд. «Български писател», С. 2020.

ПРОМИСЛИ И ПРЕДЧУВСТВИЯ У ПОЕТА ВЕЛИН ГЕОРГИЕВ

Приживе Велин ГЕОРГИЕВ много

обичаше да се задява със Смъртта, да се шегува, да се глуми с нея. В това отношение май надмина всичките си колеги. Не желаеше, разбира се, да я предизвиква. Нерядко я титулуваше „моята стара познайница“, „моята близка познайница“.

У него тя е с различни профили, с различни образи, не е непременно „Оная“ с черната коса.

Понякога се появява ненадейно в редовете му, както е например в стихотворението за любимото куче, каракачанина Чани, от 19 април 2019, написано както обикновено с химикалка, на миниатюрно листче хартия:

И това ми се случи:
върху гроба ми пресен
вие вярното куче –
сякаш моята песен.

Да, плаче недопътната му, тъжна песен. Това е едно от неговите предчувствия.

Иначе Велин бе жизнелюбец. Ето какво пишеше той:

Усмивни се,
да видят всички около теб,
че си източник на светлина.
Ето – това си ти!

След една тежко преживяна криза възторжено-вдъхновено възкликна:
„Хей, малко ли е, че си жив, че още си на канпата (речта е за „Файтона“ – ПЧ), че още пишеш стихове!“

Казваше още: „Прескочих трапа!“, „Животът е моя професия.“ Съвсем не случайно, а целенасочено, обмислено!, в заглавията на книгите си и в отделни стихове заявяваше: „Тук съм“, „Още съм, още“, „Аз не съм до тука“, „Ново начало“... Изповядваше: „Животът е това, което иде от теб, което сам си направил“. Или, в друг вариант: „Само това, което е тръгнало от мен, е мое.“ Още: „Престана ли да пиша, значи съм си отишъл.“

И продължаваше да пише книгата на своя живот. Смяташе се за „маховик“ на времето. Стиховете му бяха „светлинни буквописи“.

Неговият ангел-хранител беше и винаги го спираше от Отвъд с единствено верните думи:

„Върни се, някакъв сонет не си дописал!“

Уникален „единак“, който общува с целия свят – го нарече Елена Алекова.

Поезията му е в голяма степен философски-мисловна, тя носи не само личните болки, а и болките на Човека, на обществото. Отделни изречения и стихове звучат като сентенции, каквато е например придобилата широка популярност неговата фраза: „Не ми говорете за Бога, говоря на Бога за мен“, или „Тук съм, но не съм до тука“, или „Писането е самота, какво друго?“

Още в началото съм длъжен преди всичко да свидетелствам, като негов близък приятел, че директна причина за кончината му не бе алкохолът, каквито приказки веднага плъзнаха по кафенетата.

Да, вярно е, че след работата му в СССР бе придобил навика да поийва, да участва в запой, нещо, което се засили по-късно от депресията след смъртта на жена му Снежана Пейчева. Той много я ценеше. Тя бе първият му читател, критик и редактор. На нея посвети прекрасното си стихотворение „Цвете“.

След кончината й бях в духовен план нещо като неин заместник. Често по телефона ми казваше (чувахме се сутрин и вечер): „Написал съм чудесно стихотворение. Ще ти го донеса в кафенето.“

Когато бе здравословно добре, преди-преждаваше сам себе си за опасността от алкохола:

Онова „нещо“ е наблизо.
- Не близвай!

В конкретния случай и в конкретния ден (15.05.2019) нямаше нищо алкохолно. Предната сутрин пихме кафе в „Алко“. И само това.

В 7.30 сутринта на 15.05.2019 от Кюстендил по телефона разплакана ми се обади дъщеря му Бойка, галеристка в художествената галерия „Вл.Димитров-Майстора“: „Ничо Пенчо, можеш ли да провериш какво е станало с баща ми? Вярно ли е, че е умрял?“

Хванах се за главата. Това е невъзможно! Та нали само до преди десетина часа бяхме заедно! (Обадила й се домоуправителката на входа Ваня Живкова).

Хукнах, според възможностите на възрастта си. Картичката, която заварих на канапето в кабинета си (канапето бе подпряно с книги – да не пада) той лежеше като заспал – по риза, с панталони, незавит, полегнал – да си почине. Босите му крака бяха върху рамката, ръцете – отпуснати край тялото, главата – мушната във главницата. Спи...

Приблжих се до него и викам: „Велине!“ – да ме чуе. Като го побутнах, усетих вкоравеното му вече тяло, челото му бе студено. Отишъл си бе в съня си!

Домоуправителката излезе по своя си работа. Останах сам с него. Парадокс: живият да пази умрелия!

Край леглото и в статията никакви бутлики, чаши или нещо подобно, което да говори за пиене.

На ниската масичка до леглото имаше вестници, книги, листове, на които е писал...

Най-отгоре имаше правоъгълен лист, написан за мене на машина, с негови уточнения, направени с химикалка, и със заглавие „Аналитично-емоционалното слово на критика П.Чернаев“.

Текстът бе за насрочената от него за 27 май 2019 г. от 18 часа премиера на книгата ми „Като слънце в огледало...“ в НЛС „Старинният файтон“.

Датираше го е 9 май 2019 г.

Взех листа и пакетчето, оставено за мен и загърнато в стар брой на в. „Моята

вяра“.

Като знаех близостта и приятелството ми с Велин, мнозина колеги ми звъниха за съболезнования. (Писателката Маргарита Петринска ми сподели, в компанията и на поета Райчо Русев, че Велин ме наричал „Пенчо – моята духовна сенчица“). Щастлив се чувствам, щом е мислил така).

Какво бе станало? Сутринта рано Ваня (домоуправителката) отива да му занесе чай, тя имаше ключ от апартамента). Намира го изстинал, обажда се на дъщеря му, тя – на мене.

По телефона потвърдих факта на Бойка, потърсих лекар от 25-та поликлиника (казаха, че ще дойде, като се появи някой роднина на Велин).

Целия преди обед останах край него. При мен се явиха в помощ приятелките ни Маргарита Петринска и Катя Велева (тя, слава Богу, ми донесе успокоителни хапчета). Пристигнаха и дъщерите – Бойка от Кюстендил, Елина – от Благоевград, Тания

Худ. Михаил КОЧЕВ

– от Варна. И трите доказаха, че са златни черки.

Обадах се на Емил Бехар ат НС на БСП на „Позитано“, съсед и приятел на Велин. Изключително много помогна човекът. Той извади разрешение от Столична община за гробно място в Писателската алея в Централните софийски гробища (нещо, което не бе по моите възможности).

Останалото е известно. Поклонение на множество народ – приятели, познати и почитатели в Ритуалната зала. Присъствие на известни творци от писателската Левица – ветеранът Анжел Вагенщайн, Матей Шопкин, Драгомир Шолов... Затрогващо, съдържателно слово на Елена Алекова. От името на СБП говори Димитър Христов. Погребение в алеята на творците-покойници. Съседи до вечното му жилище са Виолета Гиндева и Наум Шолов...

По съвета на Емил Бехар трите дъщери на Велин опаковаха в кашони книгите и архива му. Бяха откарани, по негова препоръка, в НЛС „Старинният файтон“ (дома на Дядо Благоев), където години наред Велин безкористно свещенодействаше (от 1994 до 15.05.2019; създадо го бе, когато е 60-годишен).

...Връщам се отново към поезията му – това е, което остава и ще пребъде. Убеден съм, че идните поколения ще разгръщат страниците й и ще я четат, дори повече

от сегашното.

Отликата й, сред тази на някои от сбирчатата му, е, че тя не е насочена към външното – картини, пейзажи и мимолетни настроения, а е една непрекъсната изповед, спотасена болка и саморазкриване на душата (без никаква пощада); носи и неговите послания, отправени към Човека, към хората.

В песните и строфите на Велин Георгиев има много редове за творчеството и творческия труд, които представляват интерес за изследователите. Той бе един от не многото писатели, който се вгледаше в себе си, самонаблюдаваше се и се самоанализираше.

„Аз знам много добре какво нося в себе си“ – ми каза в среднощен разговор по телефона на 12.02.2019, по време на който ми ня: „Вървели, що са вървели, стигнали дърво високо...“

На другата сутрин в кафенето ми донесе споменатото вече стихотворение „Поривът“. Радваше се, че е хубаво. Имаше собствена мярка за сполучено и несполучено. „Щам пресия и мога да го кажа наизуст цялото, значи е добре.“ Мислеше в мерена реч, което смяташе за свой органичен недостатък, но същевременно казваше: „В моята мерена реч са чертите ми, характеристиките за мен.“

Същата сутрин ми даде и друго стихотворение, което харесвах – „Насаме с бялата странича“. Беше работохолик, трудееше се по всяко време на денонощието, най-вече „от три до пет – работното време на поет“.

При това сам си напомняше: „Работи, мой човек, работи! Всяка работа – работа иска!“

И още:

Ти си рудник на слова.
И дълбай, дълбай дълбоко!

В „Насаме...“ изповядва:
Пак витая над бялата странича.

Тя е моето Отечество.
Тя е Балканският полуостров

без граници.

Тя е стара Европа.

Тя е самото човечество.
Строфата свидетелства за неотклонния му стремеж към глобални обобщения в поезията.

„Аз не съм литератор, аз съм литература“ – казваше.

С целия си живот на поет, белетрист и публицист, отдаден на саможертва на перото, на словото, Велин Георгиев ни остави примера на човек, всеотдайно орач, съл и жънал в нивата на българското изкуство и култура.

Смъртта, с която приживе той се задяваше и глумеше, накрая го надви и го прибра със себе си.

За да го обезсмърти чрез творчеството му! И да се сбъднат думите му, написани и дадени ми на 4.10.2017 година:

„Защо да мисля за смъртта? Да му мисли ти! И в смъртта аз мисля да живея!“

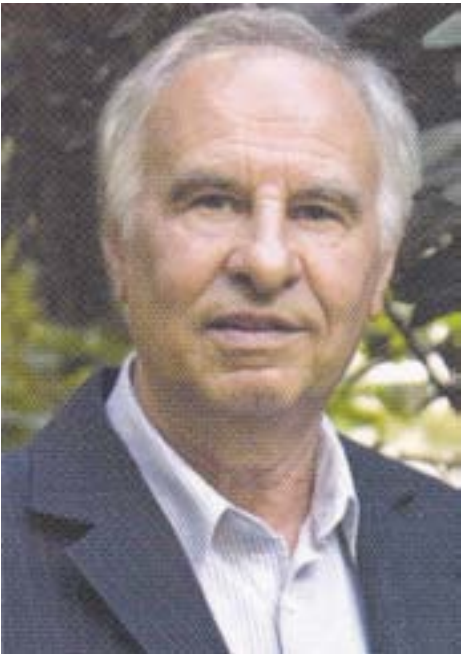
Пенчо ЧЕРНАЕВ

PS. Цитатите в целия текст са от Велинови стихове, от стихотворения, които ми е давал, от оставените бележници и от моите оневници. Стремях се написаното да е документално, а не съчинено-мемоарно.

14.01.2020

Авторът

Иван ЕНЧЕВ

ДУША

На кръстопътя между есента и лятото
глухарчето сънува, че е облак на небето.
Но ето, че се спуска вихър –
луд гидия общо взето! –
и сладостния сън издуха той на вятъра.

Внимавай, душо! Ни си млада, ни зелена.
Къде така навън ума ти
лекокрило хвъркна?!
Не си ти гълъб сред градина кръстопътна. –
И твоята съдба е в джунгли притаена.

Ще те връхлитат ту от запад, ту от изток.
Ще те преследва ха найве, ха на скришно.
И все ще дебне хищно за едното нищо...
Внимавай, душо! -
Свободата е коварен избор.

За теб е чест! Бъди със пътя си на чисто.
Живей като стрела посоката избрана. –
Не се блазни. Едната вяра само ти остана.
Внимавай, душо! -
Животът няма аварияен изход.

Небето ти не може никой да отнеме.
Не си глухарче да сънуваш вече вятъра
на кръстопътя между есента и лятото.

Не бързай, душо! -
За всяко нещо има още време...

СВОБОДА

Той жадно гледаше градината отвъд:
Там светеха,
блестяха златни плодове кълси! –
Могъл би цяла кошница
да си откъсне.

Но беше Тук и...
Свободата страшна е до смърт.

Да имаше мечти, тук щеше сам да се реши
веднъж да бъде смел.
Да имаше и глас, тук щеше сам да изкрещи
на най-опасен звяр в ушите.
Да имаше криле, тук щеше сам да събере
куража на орел.
Да имаше и нокти, щеше сам да издере
на своя страх очите.

Той бързо тръгна с празната си кошница –
безгласно
да я пълни с охлювите безопасни...
А вкъщи пак се притан като кокошница,
която
цял живот с орлите плаши челядта си.

ОБРЕЧЕНОСТ

Вишат се боровете все нагоре –
към шеметното дъно на небето!
Те в най-дълбокото се пелят сляпо,
където слънцето дори не мигва –
като око на дебнеща акула чака!

Сребреят вкупом няколко брези.
Приличат на старици белокоси,
събрани тук за дълъг помен
на падналите долу сухи клони –
сиротни бели кости на гората.

Живот и смърт в една вода се къпят.
А вечната река на Времето ги носи
към някой водопад наред Вселената,
където хора и дървета грохват
като поредни корабкрушеници...

РОДИНО МОЯ

Земя и хляб на храбрите деди,
оброчище старинно и пресвято,
благодаря на Бог, че ме дарил с живот
от тук да тръгна по Земята.

По пътя си добро и зло видях:
сърцето ми –
компас в криле на щъркел.
Ще свърша най-позорен смъртен грях,
ако по теб едничък камък хвърля.

Родино, тук животът мой кипи
и сред житейско лято продължава.
Горещини са всичките ми дни –
те с огън нестинарски ме огряват!

Българийо, днес ужас ме тресе:
предателство, платено с кръв, ще сторя. –
Чрез внуците далеч от теб тук все
изтръгвам, без да ша, и моя корен.

Където и да ходя по света,
ей тук очаква ме пръстът,
в която
като тревичка твоя ще заспя,
повторил на рода си кръговрата.

ЗАВРЪЩАНЕ

По невидима пътека връщам се отново.
Конче вихрогонче тропна пак по нея.
Всичко уж е друго, пък е все едно и също.
Вятъра не питам за роднините. Немея!
Дълго търся себе си и конската подкова
тук,
на входната врата на родната ми къща. –
Скитник лош ни е откраднал в тъмни нощи,
както се плячкосва скъп наследствен влог.
Името ми е зачеркнал някой с черен кръст,
сякаш ме вини за нещо и ме съди с мъст...

Не посмявам да се вирам по-нататък още.
Тръпна да не би да видя тук и моя некролог.

ИВАНОВДЕН

Търчах през всякакви очи по пътя си.
Като оси ме лаяха попътни псета.
Най-глухавите най-свирепи ме грозяха.
Най-умните пък все ръмжаха издалече
с едва дочут подземен дрезгав ромол. –
От техните прикрити зъби се страхувах...
Без камък в пазвата си -
с гол кураж спасих се.

О, псета, люти като болести заразни –
вървете си по кучешкия път, момчета.

От хапане е късно вече да се плаша.
Аз нямам неухапано място по себе си:
от кучетата само безелите имам,
а от приятелите - всички живи рани...

И хората по зъбите се разпознават.

БЛАГОВЕЩЕНИЕ

След лястовичо пълнолуние –
най-веселото слънце се усмихва.
А първи щъркели сред небесата –
като подарък за рождения ми ден
кръжат над моята глава високо.
Божествен ореол е този полет! –
Те сенки са на отлетели пролети!
Каква ли блага вест ми носят тук?

Поспрате, щъркели! Поспрате.
Бъдете шури, волнокрили братя! –
Сторете чудо. Чудото сторете.
Върнете ми крилете бързолетни
на първите ми двацет пролети.
Наследствено владение ми дайте
в зелените поля на младините. –
Дори къшето им ми стига днес...

Най-светла благодат е този ден –
след преспите на зимата изгрял!
Аз днес се чудя с поглед удивен:
дали пък ангели не съм видял?!

ЛЕДУНКИ

Под стряхата белееха ледунки,
подострени
подобно зъбите на страшен звяр.
Ръмжеше вятър в празните гъзда –
далеч отвял
смеха на лястовици-сладкодумки.
Сред кратък полет падаха врабчета –
крилата болка шареше снега
с последните им топли капки кръв.
В очите им замръзнали прочетох
без песни и криле
какво ще е за нас светът...

Посред злините на пейзажа днешен
не знам защо
и аз се чувствам грешник.

Иван ЕНЧЕВ, *Слънчев екот, стихотворения и поеми, редактор Йордан Атанасов, Изд. «Българска книженица», С. 2021.*

Светла ЙОРДАНОВА

ПТИЦА

Точно когато
в слънчогледовата нива
едно плашило
се обличаше със слънце,
една птица
уморена от полет и жажда
кацна близо до мен
и ме погледна в очите.
Така силно ме убодо самотата,
че си помислих:
ако оживея,
когато дойде краят на света
и птица застане насреща ми,
дали доверчиво трохи ще подири
или с настървени очи
ще потърси плътта ми...

ВСИЧКО ЧОВЕШКО ЗАПОЧВА И СВЪРШВА С МИСЛИТЕ

си сложната част на мислите си”. Да, Стефан Митев е избран точно този път, по който нереалното ни показва реалността, с нейната сложна простота. Сложна, защото обикновените случки ни въвеждат в една многопластова мисловна полоса на човешките взаимоотношения. В наглед простото човешко ежедневие, поднесено ни от страниците на тази книга, читателят потъва в бездните човешки чувства, наред със страстите, пороците и добродетелите. Когато си сложната част на мислите си, не може просто да си човекът Стефан Митев, а трябва да се пресъздадеш в ДИД (Духовен извънземен двойник), да изплетеш едно творение от мистика и реалност, да дадеш на сенките от миналото плът и кръв и когато си го постигнал, да се дистанцираш от тяхната материалност. Да им подариш екзистенц, който да напълни необходимостта от живот по страниците.

Иван АНТОНОВ

Какво се получава, когато неразривно свържем мистичното и граничещото с фантастиката с реалното, когато Духът се разходи из реалния човешки живот и като на кинолента ни показва епизодите от възможното до невъзможното? Получава се книгата на Стефан МИТЕВ „Хаотичните пътища на един дух”, който по оригинален начин ни поднася своите спомени и ни среща с реални хора, вървели с него през живия живот. Това става, както отбелязва той, „когато

ДОКАТО СМЕ ЖИВИ

Днес реших да изляза напук на горешото време. Ще преброя колко чифта добри очи ще срещна, колко усмивки ще уловя, колко ръце ще се протегнат за обич. Ала стои се и мойта усмивка, щом видях, че смъртта се катери по стръмната, слънчева улица - един живот ще не ще, си отива и финалът му е градското гробище. Така изстена животът у мене, че за миг разпилях си мечтите. Всяка моя мъдрост олекна, всяко чувство се сля с мисълта за обреченост. Заболя ме душата и без да усетя, извиках: Хора, всички в земята ще легнем - поне докато сме живи, да се усмихваме!

ЗАЩОТО СЪМ МЛАДА

Как мълчат дните в календара, подредени точно, с имена от цифри, времето тече, а от вчера съм по-млада - тази нощ скитах с теб пак до насита. Пак се влюбих в твоято будно мълчание. Между него и мен лежат сивите релси. Ах, как боли от голямото разстояние. Как да вържа с вериги вика си? Как да обичам? Без болка да искам... Сто лунни балона с безсъние пръснах! Как достойно на твоя врат да увисна и желала в сърцето ти да възкръсна! От два дни събирам съзвизите в легенче... Днес ги изхвърлих - реших: няма да страдам. Няма за обич далечна вече да хленча. Но ме боли... Защото съм млада!

Худ. Михаил КОСЕВ

бъде посочен от Бога за гений, за създател на нещо велико, но това не означава, че ние, другите, не работим също за света и че не създаваме ценности” – казва Стефан Митев.

Каква следа оставя един човешки живот? Най-лесният отговор е: собствената. Но той не живее сам на тази планета. Неговият път се преплита с пътищата и живота на други хора, всеки със своя съдба. Веднъж родил се, и безелите остават завинаги. „Аз съм дух, но не съм изчезнал от света. Аз живея на друго място, в друго измерение, по живее. Това не е чудо.” – заявява героят ДИД на Стефан Митев. Именно тези думи на Духа показват неразривната връзка между онова, което виждаме и онова, което носи нашата душа. И разказаните случки и събития в тази книга са само мотива за такъв тип размисления.

От „Саморазкриването на ДИД (Духовен извънземен двойник) до последната глава „Самба” летежат на авторския Дух очертава една непрекъсната линия като нишка, свързваща наглед хаотичния живот на автора. Но хаосът е само привиден, защото всеки живот си има своя подредба, в която съдбата прави своята номерация и задава посоката на всяко движение. И когато този живот стигне до епилога, разбираме, че романът е написан, макар и не винаги с думи, а с

просто живеене.

Но Стефан Митев се е възползвал от словото и сега ни поднася тази книга.

Жанрово тя не е чист роман, не е просто и мемориална книга. За мен това са отделни разкази с един и същ главен герой – неговият ДИД и превъплъщенията му в различните ситуации на едно и също битие. Повлиян от „сложната част” на своите мисли, Стефан Митев стига до съзнанието, че: „Всичко човешко започва и свършва с мислите. Това наистина може да е чудо. Защото от толкова хиляди години насам никой не е виждал мислите си, но вижда онова, което те са го накарали да направи”.

И както казва в едно свое стихотворение поетесата Ники Комедвенска: „Останалото просто е живот”. Но животът не е просто нещо, а нещо със сложна простота. Великият Блез Паскал е казал, че „Величието на човека е в мисълта”. Аз бих си позволил да добавя - и неговото падение. Затова човекът трябва да внимава с нея.

На добър час на „Хаотичните пътища на един дух” и много мъдри читатели!

Стефан Митев, *Хаотичните пътища на един дух, Изд. Фабер, 2021.*

ПОЕЗИЯТА ВРЪЩА КЪМ ЖИВОТ

*От корена откъртен. В грешен час.
Далечен, неприличен, неподправен.
Аз още вярвам в строгия ти глас
и в твоя лик на праведен...*

*Излизаш или влизаш - нещо ти тежи.
Безбожен град, в какво да те
покръсти.
В корави длани
неразчупен хляб държиш
и твоят селски свят възкръсва.*

Тази теза, че отдалечаването от родното, от земята е гибелно за човека, е като канава на почти всички лирически сюжети.

*Отдалечава ме от себе си земята
от въздуха, от живата трева.*

Иван Парашкевов живя самотно, не особено общително. Той рядко и малко споделяше и лирическите си, и човешки възгледи докато бе сред нас.

Може би това е една от причините, поради която неговото име на поет не придобива заслужена известност. Какво е преживявал, той сам си знае, но книгата има разтърсващи строфи, които ни дават известна представа за вътрешните катаклизми в душата му.

*Ние не умираме сами.
А самотни.*

Тази строфа е в унисон, а и в някаква степен реплика към написаното от Андрей Германов: „Всеки сам за себе си умира“. А за самотността, за самотата Иван има още силни и запомнящи се строфи:

Всички есени са в твоите очи.

Или:
*Сам съм пред земя и корени,
земя и смърт -
ребро Адамово,
захапано от няка космичен.*

Освен сърцевед и душевен изповедник, Иван Парашкевов е и художник-пластик. В няколко стихотворения той ни рисува поетични картини на селски пейзажи, на селския бит. Но тези рисунки не са самоцелни картини, а внушават и душевност, не оставят равнодушни не само израслите в същата среда читатели, но и градското съзнание с незакърнели за родното сетива.

*О, тъмни, бавни бивали
в забравен път заплетени.
Дали сте тежки стъпки вбивали
в корави дни, в реки размътени.*

Или:
*Такава яснота над нивите.
И толкова спокойствие над тях.
Коне със паяжини в гривите,
самотни птици, късен смях.*

Или:
*Такава яснота над нивите.
И толкова спокойствие над тях.
Коне със паяжини в гривите,
самотни птици, късен смях.*

*Най-южната река. Като кръвта ми.
И този мъдър селски януари.
Светлее в снеговей тъмнен
тук моята България.*

За Парашкевов българското е преди всичко свързано със земята, с душевността, с правствеността на селянина. Добродетелите на нашия сънародник са продължение преди всичко на онзи морал, който са носили дедите ни, бащите ни, мнозинството, формирало селската България преди няколко десетилетия. България, която по-късно се превръща в „модерна“ държава, но която придобива и „болестите“ на цивилизования свят. В посветените на баща си стихове Иван откровено заявява:

Таньо КЛИСУРОВ

Иван ПАРАШКЕВОВ

ОТГОВОР

*Друг не искам и да бъда
и не мога с разлюляната си кръв.
Някой, скрит в житейския ми възглед,
дебне крачката със стръв.*

*Гневен днеска, утре по-различен.
Просто този свят живее в мен.
Няма времена епични -
ние сме епични всеки ден.*

*Дните - нужни и нсъщни -
са на масата ми хляб и сол.
До завода и до мойта къща
е опънат странен сърцебол.*

*Има смърт и има раждане.
Жив да си! Не те напускам пръв.
Ако думи някога ми кажеши,
нека бъдат капки мъжка кръв...*

Худ. Михаил КОСЕВ

МЪГЛА

*Тежи. Денят е сива, зла магия.
Не зная на кого да закрепця.
Аз себе си не мога да открия.
Не мога себе си да защита.
Така е душно, а пък нещо стене.
Под стъпките - измъчена земя.
И няма път, ни свое време,
ни мисъл - с дума да сменя.
Осъва ме пресипнала душата
за реч, за късче синева.
Отдалечава ме от себе си земята
от въздуха, от живата трева.*

Или:
*Вярата, засукана с майчиното мляко,
думите: „Вярвай, сине!“ в края на краищата са онова, което дава сили на поета, осветява трудния му път. Тази вяра е като фенерчето, което хвърля светлост пред напредващия в забоя миньор. В съзнанието на читателя образът на майката се слива с образа на земята. А те са в крайна сметка: „Началото на всеки мах към сивевата.“ „Друг възглед“ е самообитна, необичайна като позиция и поетичен език книга. Сигурен съм, че тя ще намери достойното място на Иван Парашкевов сред имената на най-изтъкнатите старозагорски творци на словото.*

*Такава яснота над нивите.
И толкова спокойствие над тях.
Коне със паяжини в гривите,
самотни птици, късен смях.*

*Върви през дните ти ездач,
от тебе ли, от бога ли поканен.
Велики делници - съдба,
на виното тръпчивата умора.
Полагаш мисъл под звезда,
със двойника да се пребориш.*

***
*Да тръгнеш мълчалив и скромен,
забързан в утрин или в здрач,
да стене в тебе като спомен
един изчезнал в нивите ездач.
С умората и дрехата на рамо,
със неизпразнената мрежа във ръка.
Из пътя си като измама
да чуваш ромон на река.
Над стих да те измъчват думи,
корави длани да болят.
В стъклата ти като куришуми
дъждовни капки да звънят.
И все така, и все така ли
във скрито слово, в стигнат път?
Жесток, мечтан, полурегален
да носиш в себе си светът.*

***
На Христо Кацаров

*Такава яснота
над нивите.
И толкова спокойствие
над тях!
Коне със паяжини
в гривите,
самотни птици,
късен смях.
И чак до хоризонта
свети
тъга, и младост,
и любов.
Усещаш ударите
на сърцето
като нечакан
благослов.
Оскъдни стават
думите
пред зреещите
дъждове.
Ще сълязат
шепнешком
по шумата
обогрени ветрове.*

*И мисли, надрезани като зърно,
ще бобнат в тежка самота.
Дали спасено ще се върне
спокойното величие на есента?*

СВИЖДАНЕ

На жена ми

*Дни еднакви, анемично бледи,
безпространствени и безсезонни.
Само в къси, чакани победи
гледям те като икона.
И са странини старите букаци,
вечно тържествуваща - гората.
Глух въпрос в очите ти е каицал.
Добър ден. Благодаря ти.
Ти дойде. Не казвай нищо.
Помълчи с доверие то нямю.
Има огън, чакащо огнище
и едно мълчание на двама.
И сълза като въпрос неказан -
бистра болка или зряла обич?
Цял в очите ти съм връзан -
носталгичен, клетвен и особен.
В святостта на краткото ми време
с тържеството вечно на гората,
тръпнища и странно уморена,
че си тук, благодаря ти!*

ФИЗИКА НА... МУХАТА!

Прочетено отново

спомням нищо от годината, която сме сега“, опозициите: “винаги съм бил роден!” – “винаги съм бил мъртъв”, “Аз сме”, са за читателя едно очакване за сложна и дълбока оран в материята на философията и живота, в която хвърлените напролет с любов семена могат да дадат добър плод. Плод, който да насити гладните и жадните. Да останат сити от интелектуалния пир, от допира със сериозен български роман на европейско равнище, роман-явление, роман на годината! Е, хубаво е да си един от “тримата вълхви на модернизма” - Фр. Кафка, Дж. Джойс и М. Пруст, но като не ти се удава... Поне да достигнеш един Георги Марков...

Лошо сглобен пъзел Уви, първото нещо, с което се сблъскаваме и този път, както и в други текстове на Г.Г., е липсата на м о ж е н е т о в романа като най-сложен литературен жанр: фабула, сюжетни линии и извеждането им, по-голям или по-малък брой действащи лица в някакво развитие. Това, което Бойко Пенчев нарича «масивна архитектура» (в. «Капитал», 5 януари 2012 г.), е откровено лошо сглобен пъзел, напоямнящ лабиринта на Минотавъра, от който няма излизане-развързка. Но не е имало и завръзка, а ако я има, тя е набързо пришта (белавт.).

За да оправдае липсата на техника, а това се учи, но с много труд, Г.Г. е наслагал на стр.8 и 9 сентенциите: «Читателят е свободен да приеме тази книга като роман» (Б. Хемингуей) и «Чистите жанрове не ме интересуват много. Романът не е ариец.» (Гаустин. Роман и нищо).

Без да е расист, читателят не търси сурогати. Ако искаш да те наричат романист, напиши роман!

С извинение за военната терминология, ще подчертая касетъчното, напоямнящо касетъчните бомби (знаем кой и къде ги е използвал) повествование. За него Г.Г. се сеща рядко. И понякога е доста объркан от смяната на 1-во е 3-то лице, от ролята си на купувач и продавач на истории, често пъти нямачи нищо общо с цялото. Съчувствам му, че е затруднен да събере и подреди пъзела, да доведе нещата, които е започнал, докрай. При него е пълно е коридори, стаи, отклонения, тефтери със списъци, места за спиране. Той дълго злоупотребява с подправките, като смесва несъвместими неща, пренъва се в себе си и своята емпатия, както баща му веднъж се пренъва в пражосмукащата «Ракета», светско производство, разбира се. Идва моментът, в който се вижда, че изпуска юздите и колесницата му почва да дрънчи по нервите. Тогава й пуска края.

Основна роля играе Списъкът ...Четем списъци на трофейни думи, на неща, които не стават за колекции и които стават, на вещи, които е желателно да носи новобранецът при влизането в казармата, на градове, които изглеждат пусти в три следобед, на наличните отговори на въпроса Как си, на издените деца в старогръцката митология, на хотели, в които е нощувал... Целият този баласт изсушава литературната плът, която се превръща в литературщина. Много хартия е пожертвана за преразказване и тълкуване на старогръцките легенди и митове, за съдбата на Минотавъра, този плод на противоположностната страст: «Аз съм Минотавъра и не съм кръвожаден!» - кълне се Г.Г., като ہم признава, хем не признава мита, според който Минотавърът изяждал на всеки 9 години по 7 младежи и девойки. Но освен Минотавър, той е още охлюв (в стомахата на страдащата от изва

дяло), и Богът мравка, и изоставено дете... И продължава: «Не знам защо съм заключен, нямам вина». А не се ли е самозаклучил в измисления лабиринт на някакво съчинено «ограбено» детство, когато ваксинациите, правени през 60-те, са оставяли белези, когато съучениците му масово рисували по портретите в учебниците, и то върху чий портрет най-много? На Ботев, разбира се: «...рисувах кръгли очила, ленинки...»

Ботев като брадясал... хипар «...Очилата направо преобразяваха страшния (!!) Ботев в един леко смутен и брадясал хипар на българските революции, по правило неуспешни» (!!). Научил се да чете на 5, на 6 г. той вече четел Ленин и учебник по криминалистика!!! «Аз съм книги!», се бие в гърдите Г.Г.. Но кога е чел всичко това, когато, пак на 6, стоял до ослепяване, заключен като Минотавъра в приземния тъмнен (проблемът Жилфонд) етаж, когато родителите му отивали на работа и единственото му занимание било да гледа през прозореца минаващите (според сезона) облаци. И как тъй тези родители не го оставили в детска градина, каквито тогава, за разлика от сега, имаше?

С много анахронизми е пълен текстът

на Г.Г. Той иронизира тогавашния ни страх от атомна война, обучението в слагане на противогаз, като че ли не е от този свят, където постоянно се произвеждат и изпробват върху мирно население оръжия, а САЩ перманентно поддържат тази тема, щом стане дума за Иран. Присмива се на «задръстеността» ни, че не сме знаели шо в казармата, на градове, които изглеждат пусти в три следобед, на наличните отговори на въпроса Как си, на издените деца в старогръцката митология, на хотели, в които е нощувал... Целият този баласт изсушава литературната плът, която се превръща в литературщина. Много хартия е пожертвана за преразказване и тълкуване на старогръцките легенди и митове, за съдбата на Минотавъра, този плод на противоположностната страст: «Аз съм Минотавъра и не съм кръвожаден!» - кълне се Г.Г., като хем признава, хем не признава мита, според който Минотавърът изяждал на всеки 9 години по 7 младежи и девойки. Но освен Минотавър, той е още охлюв (в стомахата на страдащата от изва

“Спомням си как вървахме из един музеен град, прочут с възрожденска архитектура, въстание, пожари, черешови топчета, историята се търкаляше по сокаците, а баща ми се дивеше най-вече на мушкатите по прозорците (...) Изведнъж спря в една улица и дълго се въртя извезден около нещо на земята. Отидох да видя какво толкова беше открил. Биволско лайно. Стоеше там като миниатюрна катедрала, купол на черква и кубе на джамия, да ме простят всички религии. Една муха кръжеше като ангел край него (...) В този момент можех да се съглася, че възрожденските къщи, които разглеждахме, пирамидите в Гиза, са нещо далеч по-неважно от архитектурата, физиката и метафизиката на биволското лайно.” (“Биволското лайно, или възвишеното е навсякъде”).

Като същински вехтошар Г.Г. вади от остарелите кашони (“Кашон 73”) на една минала епоха разни истории, но не за да докаже, а да иронизира обективни истини. Появява се и Али Агджа, който стреля в папата, но покрай него българският кандидат за Нобел не отровна и дума за тайните служби, ликвидирали невинния

Сергей Антонов, съсипвайки психиката му с психотропни вещества и нарочили по това време България за родина на терористи.

Г.Г. смята, че 80-те години са “десетилетието, родило най-много скука. Следобедът на века.” Можеш ли да опровергаш предубедения, този, който тогава е изследвал мравките и изразявал заглавия от вестници, за да си пише “романите” по тях, докато другите са тъкали платове, отглеждали са жито и плодове, изнасяли са български стоки в чужбина. В това “скучно” десетилетие имаше и прекрасна поезия, и истински хитове, родени от наши композитори, театри, които не даваха само касови песни, телевизия, която не развращаваше с “формати” като “Къртицата”, където алчни за пари бъдещи “милионери” се подлагат на унижения, като ядат живи червеи. Било сиво и мрачно! А не гледахме ли тогава ТВ-музиклите, постановките на олевитем Хачо Бояджиев, най-хубавите руски и американски филми, не ходеха ли българските със стройни крака в убийствени миниюпки, не играехме ли туист и рок, след ресторант не си ли допивахме уиски, джин, сухо мартини или водка с доматен сок, не пиехме ли коктейла “Дайкири” а ла Хемингуей по баровете до зори с вариететна програма, за да изтръзем на сутринта в шкембелжийщината?

Клишираните твърдения на Г.Г. които напоямня тезисите на Т. Живков, не кореспондират с мантрите за свръхстрогия комунизъм, който не се е състоял въобще, те са абсурдни. Могат да се дадат безброй примери, но тези стигат: «Благодаря на Ани Бурова, Надежда Радзулова, Бойко Пенчев, Милена Николчина, Божана Апостолова, Силвия Чолева, които дадоха ценни съвети накрая» - кокетнички Г.Г. Познати ли са ви тези имена? Не са ли те от “постоянното присъствие” на идеологизирания до снобско изпростиване “Литературен вестник”?

Как да пробие истинският талант? Но защо ли не мога да повярвам, че това е роман за “възвишеното, което може да е навсякъде, за елементарните частици” на авторската “тъга”? На корицата пише: “Ако “Естествен роман” беше “Машина за истории”, то във “Физика на тъгата” машината е пусната на пълни обороти (Le Courrier).

Колко точно! Боже, пази България!

Георги Господинов. „Физика на тъгата“, „Жанет“ 45“.

Мартен КАЛЕВ

Ако вратата на купето можеше да се затвора, може би щях да го подмина. Но първо въздох, наместих раницата върху металните стелаж и едва преди да седна, се опитах да я притворя.

Вече пробвахме. Не става! – апатичният глас на дългокосия младеж ме подпази като песъчинка в око. Намръщих се и това не остана незабелязано от него. Той се сгърби, пресегна се и взе китарата, която до момента вземаше две от местата. С лявата обгърна врата на изрусената си приятелка.

Напъгнах вратата още веднъж, но не промених нищо. Надникнах в коридора – пътниците, набрали багаж като за велико преселение, прииждаха. Прецених, че тези двамата бледолики бяха седнали така, че мога да се настая до прозореца и да се взирам в прииждащата панорама.

Свалих раницата върху вътрешните седалки, уж местата са заети от други и седнах до нея. Младокът се подсмихна презрително. В днешно време враждебността между хората е новото нормално. Стоновете на китарата и дрезгавият глас обещаваха да задълбочат раздразнението ми.

...Все отнякъде трябва да тръгнеш. Все отнякъде трябва да се завърнеш...“ – закънята натрапливо в съзнанието ми. Дългокосият притискаше олющената акустична китара и се опитваше да излее душата си. Едва се сдържах да не го поправа. Ноктите му побеляваха от натиска върху струните. Потракването на колелата съдвкваше мелодията.

Младокът ме заливаше с пресипнал фалцет и тръскаше кестенявата си сплъстена коса. По гарите влакът спираше и потегляше лениво. Окуражавах се, че на някоя спирка синеокият трубадур можеше и да слезе. И да бъдем спасени. Аз и китарата, преди да издъхнем. Къснополото момиче опиянено и с премрежени зеленкави очи съзерцаваше музиканта от упор. Припяваше с него. Екзотичен дъх на тютюн и парфюмна мъгла се излъчваше от крекните ми тела. Тинейджърката клатеше остриганата си глава. Огромните ѝ обеци се полюшваха и а-ха да прокъсат тънките ѝ вощични уши. Надписите върху кафеникавите тениски приканваха за още любов. Тинейджъри – еуфория преди очаквания секс и възхитата от неочаквания.

От години съдбата ми бе свързана с такива като тях. И с всяка година нещата като че ли ставаха все по-зле – претъркани от фалшиви идоли, в по-лоше ни като че ли не оставаше място за човечност.

Пътувах през Мездра за Своге. Бях се отбил и на Черепишкия манастир. Нещо като проучване на маршрута, по който след седмица с учениците щяхме да си говорим за Вазов, за Стара планина и за Искърския пролом. Дано ги съпреживеят с душата. Иначе по-добре да си прелистват стерилни цветни картички в интернет.

За да получа разрешение за екскурзията под наслов „Поражението на гениалния денди“, шефовете най-напред ми поискаха обяснения. Дадох ги. Стана по-лошо. На най-високо ниво ме попитаха как съм се осмелявал да нарека Вазов „денди“. Онези, с двусмислената репутация и с шокиращите натрапливост, можело да се засегнат. А Вазов е символ на нацията! Експертите ме

гледаха със смразяващи погледи. Въбсеха се и от наивния кретенизъм на репликата „На банкнотата от двеста лева май не изглеждаше така?“ Помнели я. Днес струвала цели ... двадесет стотинки. Но нали в новите емисии Вазовият образ липсвал?!? Инфлацията нямало да го засегне. Да не се отклонявам. Поискаха още обяснения за целта на екскурзията. Заобсняхвах. Вазов някога пътувал в района на Своге. Там някъде срещнал местна девойка. Той, контето, ухажвано от знатни красавици, сиреч легендарият денди, неочаквано изгубил ума и дума пред двете лазурни очи на провинциална русо-коса мома. Неговият водач ѝ занареждал хвалебствия за своя спътник. Тя изгледала Вазов доволито и подигравателно рекла „Що лириш тука, дядо?“. Обърнала му гръб и прекрарила сякаш направо в небето. Звънливият ѝ смях го попарил. Дълго време мислил за нея и за протичащото „Викат ми Гълъбинка“. Поетът написал своите „Скитнишки песни“, но не му одлежав. Ама тя, българката, така прави – първо ти разбира сърцето, после ти примамва душата, а след това те оставя и да я възпееш...

Вдигнаха ръце с досада и отегчение. Бюрата им са претъркани с периски, пък аз съм им изнасял сказки. Дрезгавият глас на младежа ме връща към действителността. Песничката постепенно се избистряше. Едва се сдържах да не го поправа. Гледах краката на момичето. Бе успяло да ги силете в йогийска асана. Пръстчетата ѝ с огнен маникюр придърпваха скромната поличка, но тя упорито отказваше да скрие предестите ѝ. Двамата изглеждаха себедостатъчни в своето споделено безвремие.

Варовиковите Старопланински завеси се спускаха и сменяха плавно. Случайни пътници преминаваха от време на време по коридора на вагона. Надникваха мимоходом и с досада отминаваха – не искаха да седят до отворена врата.

Гарите винаги ми приличаха на термитници – гъмжилото от хора ги прекосяваше и забравяше, оставило своите миризми и стъпки. Чукчето на гаровия звънец съблярише тишината и всичко отново замираше отвъд драконовото око на семафора.

На гара Лакатник пъстро кълбо от петима мургави мъже, три разнокалибренни жени и момиченце с опърпани дрехи се опитваше да се качи на влака. Едрогърда мургавелка с прошарени коси с пухтене изкачи стъпалата и се напъна в близкия вагон. Другите две жени я последваха. Петимата мургавелци на различна възраст, височина и телосложение, направиха същото, докато се надвикваха и ръкомахаха. Откъм перона русокосо кърваво момиченце ги гледаше недумващо с ококорени сини очи. Тежките зеленкави сенки притъмняваха лицето му. Бе отпуснало белиците си тънички ръчички и чакаше. През върха на лявата ожулена обувка се подаваше малкият му палец. Тъкмо детето да остане забравено на перона, когато от вратата на вагона се подаде женска ръка с много гривни. Жената стъпи на най-ниската степенка, сграбчи го и го притегли навътре. След което вратата се трясна и влакът потегли. Отдъхнах си. В този миг през вратата на нашето купе се вмъкна моят някогашен колега Виктор.

Ухилил се насреща ми с белите си изкуствени зъби. Вдигна големия си плетен кошник от върбови пръчки и внимателно го намести над главите ни. Сбута раницата, все едно ми казва „тоя номер пред мен не минава“. Двойката насреща ми се отдръпна сконфузено. Младокът остави китарата и прегърна момичето, сякаш да го предпази.

Виктор не се трогна от враждебността на младежите. Тръсна се на съседната до мен седалка и натъртено каза:

– Да настая първо шедьоврите, че те ме хранят!... – и се ухили насреща ми. От двете

страни на алените му устни се появиха малки дъгички. Очите му искряха. Понапънял и свежар, облечен в рокерско поопърпано кожено яке и светли джинси, изглеждаше наистина различен от онова време.

– Ха здравей! – и ми протегна ръка. Поех я – здрава и с позагубяла кожа, усетих и мазолите. Стискаше здраво, енергично. Рекох:

– Не мога да те позная. Вече и шедьоври в бургани ли затваряш?!?

– Сега съм кавър версия. Въздух, бачкане и два пъти съм в деңоношнето.

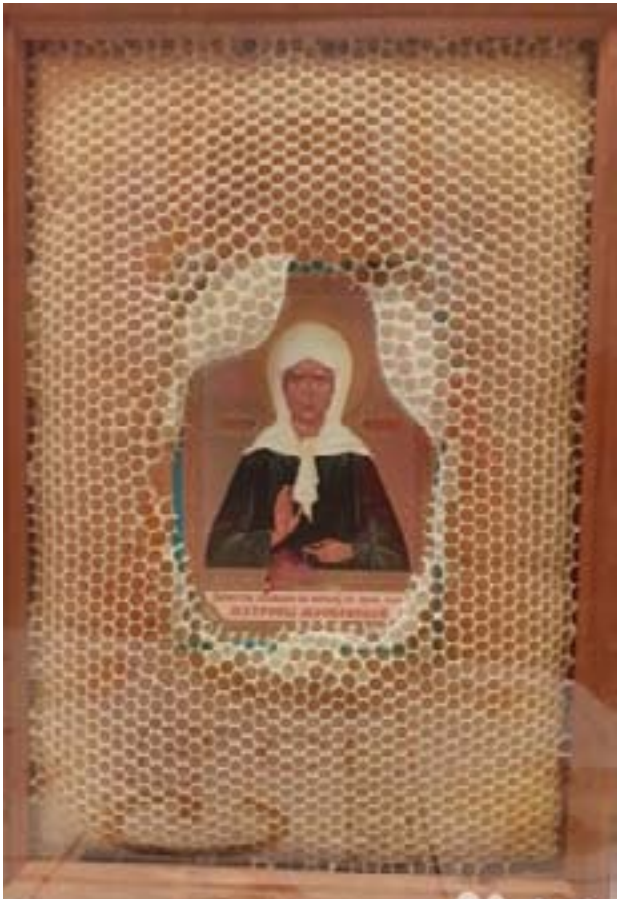
– Едва ли я караш само с въздух и съм.

– Препрограмирах се. Приех философията на пчелата...

– След пенсионирането повечето приемат философията на търтенге – опитах се да го уязвя. Знаех, че бързо се пали, очаквах да ме нахока.

– То туй, търтеят, е специална работа. Ти си ги приказваш ей така, защото си ... – великодушно и пренебрежително завъртя ръката си пред мен. Нито сянка на нервност. Не беше за ярване.

– Щом разнасяш по влаковете шедьоври

в големи кошници, явно ти е потръгнало.

– Да. Завъртях се около себе си. Надникнах в душата си и се перордох.

– Ако ще е някакъв нов вид философия, знаеш, претъркан съм с теории.

– Ето, видя ли? Претъркан си бил?!? Грънци! Претъркани сме ... с глупости...

– Ти докъде? – отклоних възможността да ме атакува.

– До София.

– Е цю не взе бързия влак. Шедьоврите може да се развалят докато стигнеш...

– Няма да се повредят. Натъкмил съм ги аз. Поръчка имам. За всеки шедьовър си имам сигурен купувач. Но аз ще се отбия и до омбудсмана.

– Ти пък?!? Той да не колекционира шедьоври?

– Не. Ще се жали. Надписали са ми такса смет.

– Будалкаш ме. И колко са ти надписали?

– Два лева!

– Два лева?!? – почти подскочих аз. – Та ти ще се претрениш от път, ще похарчиш десет пъти повече. Къде е Киро на кирия?

– А истината? Колко струва истината, а?

– Не са ми важните двата лева, а честта ми!

Допунах грешка с учитивата си физиономия и заинтересованост. А той бе словоохотлив. Зарязкава в детайли какво чудно същество е това пчелата, как ни спасявала.

Станал като нея – никога не поглеждах към нещо развалено и грозно. И се усетил друг човек. И да съм запомнил – търтенге опложда най-важната и готина пчела на цели шест километра над земята. Не е като нас, лето едва си влачим панталоните до хлебарницата или плод-зеленчука. Та, изведнъж му надписали такса „смет“, заради пчелина. Да съм виждал пчела да прави боклук? Душата ми прогориха тия два лева...

Аз кимам възпитано. Поглеждам през прозореца. На гарите онова шарено кълбо от мургавите възрастни и русокосото момиченце все така слизаше от влака, стигаше шумно до гаровата чешмица, надвикваше се и ръкомахаше за нещо си. Дали наливаха вода или се миеха, не беше много ясно. После хухкаха обратно да се качат на вагона, преди влакът да е потеглил. И всеки път на перона последна оставаше русокоската, от чийто големи и хлътнали сини очи се стичаха бисерни сълзи. Все така в последния момент през вратата се показваше онази здрава женска ръка с многоото гривни, хващаше ловко детето и го издърпваше навътре. Влакът почти в същия момент потегляше тежко и бавно набираше скорост.

Забелязал шарената група, трубадурът срещу мен, докато обгръщаше притихналата си приятелка, промълви:

– Тия са страхотни гяволи. Правят го, за да литкат кондуктора!

– Какво правят? – възкликнах недоумяващо.

– Баламосват го. За да могат да пътуват без пари. Заучено положение...

– отпусна се и продължи да примикава срещу прозореца.

– Ама как, без да преминават по коридора на нашия вагон, идват ту от предните, ту от задните вагони? – подсмихна се, сигурно лицето ми излъчваше симпатичен кретенизъм.

– Такива Айшета и Алита ще ни затрият държавата. Ако си вземат кошерче и го нагледат, ще си изкарат хляба, няма да посят на чуждия.

Дано това кехлибарено мънисто с русите коси да не са го свили отнякъде. Сиромашията се надвива с акъл!

– Виктор изричаше думите спокойно и натъртено.

Продължи да ми обяснява още за пчелите. Заболели и започнали да измират. Изгорил кошерите, но и в новите бедата се настанила. Чудел се какво да прави. Случайно с външните отишли на Черепишкия манастир.

То и по другите манастири е ходил, ама...

Все слагал ръка върху иконите и се модел, докато неочаквано върху лица на Божията майка не усетил топлина. Споделил с игумена. Светият отец го посъветвал да вгради икона в кошера. Подарил му една, осветена. Като се върнал на село, наместил я сред питите. И да видиш чудо! Розичите укрепнали. Трябвало да докупува кошери.

Медът бил наситен със светлина. Лековит. Потръгнало му. Хората разнесли приказката за изчезването на неговите пчели. И чак в София започнал да носи от продукцията. И той отначало не вярвал, ама...

Цялата икона наоколо отрупана с мед, а върху лица на Девата нито капка. Софиянци се избивали да купуват. Най-много давали за късчето пита с вградена икона. Дори вече не се налагало да стои на сергията. Ходел по график до големия град. Така успявал да помага и на ипотеките на децата си. Всяка стотинка трябвало да се пени на две, защото шедьоврите не се случвали за ден-два, искали се време. А джунглата на големия град само чакала да погълне скъпите му чедя, ако не се разплатят с банките.

Тъкмо да завърши думите „Казвам ти аз, че носи шедьовър, който струва...“, когато изад незатворената врата застана малката русокоска. Вгледа се в нас със сините си остриета. Изглеждаше удивително крехка и тъжна. Слабоата, с бяла, почти прозрачна кожа, тя сякаш бе увиснала във въздуха.

ЛЕВА

Очите ѝ проблясваха напред тежките зеленикави сенки, по бузите ѝ личаха незасыхнали сълзи... Детето си пое дълбоко въздух, аха да изхлипа и да побегне.

Виктор скочи, наведе се към детето:

– Гладно ли си, дяволото? ... – детето кимна утвърдително с глава. Направи крачка назад, но продължи да ни гледа подред всичките в купето. Дори се усмихна с белите си зъбки и на усгните му разицфна маргаритка.

– Чакай сега! – и колегата ми вдигна пръст във въздуха. – Обичаш ли мед?

Без да изчака отговора, Виктор свали припряно кошницата. Забърника из нея и измъкна отвътре увита в целюфан малка иконка, цялата отрупана с мед и вошчина. Лъкът на Пресветата Дева наистина сивеше недокоснат. Подаде лакомството на детето и му се усмихна насърчително:

– Ха сега, дяволото. Нагъвай!...

Момиченцето се поколеба, но после като ни видя как го гледаме с очакване, пое вкусния шедьовър. И преди да дочака нова покана, лакомо впи устни в изкусителното парченце. По бузките му се застичаха златисти капки.

Виктор въздъхна и тихо промълви:

– С каквято душа чувстваш, с такива очи и ще виждаш... Ей на... Шедьовър!...

Понечи да се прекръсти, но аз го знаях и той го направя никак несръчно.

В този миг по коридора се разнесе разтревожен женски вик:

– Гълъбинке! Къде си бе, рожбице моя! – и до вратата на купето ни дотича запътяна жената с многото гривни на ръката. Очите и лицето бяха досущ като на нашата гостенка, но състарени и с явна болка в тях. Като видя как детето нагъва от меда, засмя се и се прекръсти:

– Боже, докторите ни казваха да я подхранваме с медец, ама едва сбрахме пари за билета до болницата. – Днес отиваме на контролен преглед в очната клиника в София. Родн се невяждаща. Оперираха я преди месец. Сутринта ѝ свалихме превръзката от очите. И всичко ѝ е ново, интересно. Най не ѝ се вярва, че може да види водата. И че тя навсякъде е една и съща. Затова на всяка гара тичахме до чешмите. Стиска водата в шепи, опитва се да я задържи, а аз плача...

Живот, пусто...

На вратата на купето са скупчиха и останалите от групата.

Детето се облизваше с наслада. Китайският се усмихна широко. Притисна се о приятелката си, за да направи място на непознатата, дори я покани с ръка. Каза разпалено:

– Да е жив Вазов днес, че да види тая Гълъбинка. То и Владимир Димитров-Майстора може да свърши работа, защото из нашия Северозапад накъдето и да тръгнеш, можеш да срещнеш шедьоври... – аз отново го зяпнах изненадан. Май ми става навик да изглеждам приятно глупав.

Приятелката на китариста скочи първаво. Стори място на детето да седне до нея и го помилва по острите рамене. Никой не се разтревожи, че капки от меда капеха по рокличката и по седалката. Сдържаме дъха си, за да не нарушим магията.

Момчето грабна китарата и подкара познатото „...Все отнякъде трябва да тръгнеш. Все отнякъде трябва да се завърнеш...“

Гласът ми се стори по-премерен, по-приятен. Отказах се да го поправам, макар че допусках грешка в текста. Преди много време именно този текст бях пушал в интернет. Чух Виктор да повтаря:

– Ако не бях тръгнал точно днес да търся пустата му истина за два лева, щях да пропусна срещата с истинския шедьовър. А животът без него си е една калпава работа. брат... Човек вижда онова, което душата му разкрие, от мен да го знаееш...

Влакът продължи да ни отнася в някаква неподозирана посока, от която Вазов може би съзерцаваше своята обичана България и сигурно се подсмисляше.

Пламен АНАКИЕВ

АПОСТРОФИ

ОГЛЕДАЩЕ, МОЛЯ ТЕ, КАЖИ

Що да правя – много чужди строфи теглят ме да пиша апострофи?

Щастие това не е за поет.

По-кратко с апострофите, че уж с овации приет –

да не стигнеш кофите за смет...

ПЕНЬО ПЕНЕВ

Пред нищо няма да склоня главата, защото и за мен ще блесне ден.

Веднъж да се докопам до мандата и бизнесът ми ще е уреден.

И само гледа и мълчи това наивно поколение.

А след избори гълчи по-възрастното население.

България издигна храм във мен. Но от клира останах поразен.

ЛЮБОМИР ЛЕВЧЕВ

И аз събирам всичко свое скъпо, за да платя един билет.

Но не мислете, че това е тъпо. – Нали ще бъде най-отпрел!

ХРИСТО РАДЕВСКИ

Не, Георги Димитров не умира, той никога у нас не ще умре.

Глупостта ни на вълни напира и море не може да я побере.

ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ

Верни думи, вярна обич, има ли за тях развала?

И във двете се съмнявам, щом на мен не си ги дала.

За сърцата, що се любят, и смъртта не е раздяла.

Няма те какво да губят – днес любов е ала-бала.

МАРКО НЕДЯЛКОВ

Човек веднъж изстреля ли куршум, за жертвата не бива да тъжи.

На съдрия даде ли яка сума и в затвора няма да лежи.

Аз искам да забравя избрани жалби и горчивини.

Деня си ще услая със старо вино и младички жени.

ТРЕТОМАРТЕНСКИ ОТГЛАС

Пустите клисури станали московци, а панагюрици – доиски казаци...

Нар. песен

С лакърдните плоски и обноски гаменски –

пази, Боже, Учиндолоски да не стане Зеленски.

Йордан АТАНАСОВ

ФЕН-КЛУБ „ЗЕЛЕН ХАЙВЕР“

От юноша мечтаех силно чер хайвер в изискан Клуб с компания да ям.

Поет съм малко стар и млад пенсионер, меракът ми като преди – все тъй голям.

Но вместо чер хайвер ме прати за зелен една жена от Англия. Жена на лорд съм, ни каза, че била и още...

Слушах запленен истории чудати и неща от този сорт:

Кралицата шофирала сама колата си, тя плашала за бедните деца да учат, как много строга е била със депутатите...

И как обратно всичко в тях се случва:

Движението в ляво, вехтите им правила (сено да имаш винаги в колата-кон, че като омалее да я /го/ нахраниш със трева...)

И всичко тук стои написано в закон!

Кого да питам аз за тези пикантерии? Дали говоря истина добрата Доли?

Във Лондон нямам дружка, ни авери, а тид е тя и спазва точно протокола.

Препускаме след нея по обекти и метро...

От думи и истории чудати изкушен, аз кацнах в „Стършел“ с моето перо –

създадох без да искам Клуб“Хайвер зелен“.

PS. Оказва се, че Доли вероятно Донка е – артистка съща, наша-кръв, във чуждата земя. Общителна и колоритна ще я помним.

Заслужен фен-клуб в България си има тя!

МАГАРЕ ПРЕД ПАРЛАМЕНТА

По жълтите навета вървяло и във Парламента видяло

как наред със избраните хора влизат и негови колеги от обора.

КАРИКАТУРАТА БЕЗ ДУМИ

Тя е работа голяма. Пред нея може да се каже, че безразлични няма.

Разсмива неграмотни даже.

НОВАТОР

Ако си машинист на влак, за пътища нови нямай мерак.

ше докажеш че смел си, ама влакът ще излезе от релси...

ЗАЩО КУРТ СТАНА КУБРАТ?

Петер ЮХАС

И до ден днешен никой историк не е успял да даде отговор, макар от международно известния византолог Дюла Моравчик до отличния български историк Васил Златарски мнозина да са се опитвали. И двамата са надушили от сто метра истината, че зад тези две имена се крие една и съща личност. Но предсещането, чувството не са доказателства. Някои са страдали, изразено с медицинска терминология, от „тунелно виждане“, носили са капаци като впрегнатите в талигата коне, а „зрението“ им ги е отвело изключително и само към гръцките извори. Изходили са, че двете имена произлизат от една форма. Грешката се е промъкнала при транскрипцията на тюркски имена на гръцки. Името е останало в изопачената си от пресъздаването на гръцки форма. Колкото ръкописи, толкова и варианти – Кофрѣто, Chubrathay, Chudbradraj и т.н. Така тесногръдите историци бяха принудени да гадаят. Някои смятаха, че от Курт е станало Кубрат, някои пък бяха на обратното мнение. Но и двете предположения са невъзможни, понеже акустично двете имена са различни.

Д. Съслов, който главно от работата на Де Грот е бил добре запознат с историята и културата на Китай и на азиатските хуни, но за съжаление не се е занимавал с този въпрос в излязлото си през 1936 г. произведение „Пътят на България“, обаче се учудил защо византийските хроникьори наричат владетеля на Стара Велика България ту Курт, ту Кубрат, понеже го познавали добре, тъй като бил прекарал цялата си младост във византийския двор и: „бил встъпил в нечувана дружба с тях.“ Унгарецът Емил Нидерхаузер, който е написал книга за историята на България, е минал през историята на Първата българска държава като воден паяк. Някъде „на повърхността на Мъртво море“ само бегло е споменал: „князът на племенния съюз, водачът на оногондурското племе е Курт или Кубрат.“ Тоест е някой от тях двамата. Разковничето на загадката се крие в Средна Азия. Сиреч за разкриването на истината трябва да поемем по друг път.

Тюркският съвременник на Аспарух, мъдрият Тонюкук е накарал да издължат на североизточната страна на орхонската паметна плоча: „Ако човек отдалеч иска да различи измършавелия бик от угоения, отдалеч не може да знае дали е угоеният или измършавелият бик.“ Да оставим тогава византийските хроники и нека се приближим до древната родина в Средна или както е известна на български Вътрешна Азия, за да различим угоения бик. Там ще проследим, че угоеният бик се крие в обичаите за именуване на хунските, огурските, тюркските и монголските племена в двойното даване на име или по-точно в повторното наименуване. След раждането си детето обикновено получава името на тотема на рода, например: Курт (вълк). При тях най-малката единица на племето не е била семейството, а родът.

Детското име на кагана, който около 680 – 682 г. освободил източните тюрки от китайското робство, било Кутлуг, след победата му мъжкото му име станало Елтериш – „Събирация нацията“ или „Обединяващия империята“. В едно от пракиргизките гробища в степта Къджилиг от VII.- VIII. век

може да бъде прочетен следният надгробен рунически надпис: „Детското ми име Субус Инал, мъжкото ми име – Кумул Йоге. От пет години без баща, от деветнайсет години – без майка. Възмъжах, на трийсет години, станах въоръжен телохранител. Четирийсетгодишен царувах в страната. Враговете си с оръжие възмездяха.“ Друг от надгробните надписи в степта Къджилиг започва така: „Детското ми име Субус Инал, мъжкото ми име – Кумул Йоге.“ От един минусински надпис научаваме и това, че най-вече воините са получавали мъжките си имена за смелостта си: „За доблестта си, за славата ми мъжкото ми име беше Йозют Огди.“ Синхронен минусински надпис потвърждава същото, но по -поетично:

„Още няхах одежда на витяз,
Още няхах име-сан,
Първите седем геройства
Извърших в далечна земя
Витязкото ми име е Юла.“

Известният монголски завоевател Темуджин е преименуван на Чингис хан или на „ Най-великия хан на света“ от шамана чак след големите му победи.

Дисектиращите проблема Курт-Кубрат български историци можеха да се замислят и защо Гази Мустафа Кемал, който е бил военен аташе в София след успешната гръцко-турска война, е бил наречен „Ататюрк“ – „Баща на турците“.

Бих могъл да продължа с примерите, но ще отбележа само факта, че до нас са стигнали само детските имена на синовете на Атила, защото съдбата не ги е благословила с извършването на такова значимо деяние като хан Кубрат. Най-голямото момче е било наречено Елак, което значи „първороден“, най-малкото пък нарекли Ирник (оттук ир – малък, млад). Това всъщност не са и лични имена, а са служили за обозначаване на възрастта им, сиреч те са прилагателни.

За двойното наименуване при хунските, тюркските, турските и монголски народи, обитаващи Средна или Вътрешната част на Азия, е бил наясно и излезлият през 1911 г. в Будапеща „Голям лексикон“ на Реваи, но второто име, мъжкото име са го обозначили като прилагателно име, с други думи прякор. Например – Тимур Ленг (Тимур Куция).

Споменахме, че курт в българо-тюркския език има значение на вълк, Кубрат пък според тюрколога Дюла Немет означава „Основаващия империята“. В тази връзка детското име на владетеля на Стара Велика България е всъщност името на тотема на нацията – Курт, а мъжкото му име е Кубрат. Възможно е обаче Курт още през юношеските си години да е наследил мъжкото си име ведно със сана. Затова до него като наместник назначават Гостун, само за две години. За подобен случай четем на паметната плоча на Кюл тегин край Орхон: „Смъртта на баща ми, кагана завари по-малкия мой брат Кюл тегин на седем години, за радост на божествената по красота наша катун- майка брат ми прие мъжко име на десет години.“

Превод от унгарски: Радосвета Делчева

Бел.ред.: Доайенът на световната българистика, авторът на знаменитите историкографски трудове „Тюрко-българи и маджари“ и „Кирил и Методий в българската Моравия“, преводачът на повече от 40 тома отбрана българска литература, бележитият публицист, защитаващ истинната българска кауза досежно Македония, Северна Добруджа и Западните покрайнини, на 20 октомври навършва 91 години.

В чест на заслужилия учен и литератор, на неподражаемия сладкодумник, майстора на анекдоти, приятеля на Далчев, Чудомир, Иван Пейчев и още съзвездие даровити и почтени български писатели и културни деятели вдигаме надгробница с любими му брестнички мавруд и му пожелаваме с признателност и обич „На многая лета!“

На 22 септември отбелязваме едно от най-знаковите събития в нашата история – обявяването на Независимостта на България.

Пътят за постигането ѝ е дълъг, осеян е с трудности, но той не разколебава нашите упорити и решени на всичко предци, водени от кураж и устрем

за независимост и единение.

С извоюването на тази независимост, българската дипломация с умереност и такт успява да покаже на света, че едва тридесет години след Освобождението, страната ни е придобила европейски облик, с утвърдена и силна държавност.

Скъпи старозагорци,

Нека с поклон да си спомним за дедите ни и да бъдем достойни продължители на тяхното родолюбиво дело. В ден като днешния не ни остава нищо друго, освен да повторим казаното в Прокламацията за обявяването на независимостта:

„Да живее свободна и независима България! Да живее българският народ!“ Честит празник!

Живко ТОДОРОВ, кмет на Община Стара Загора

ХРИСТИЯНСКИ ЛИТЕРАТУРЕН АЛМАНАХ „ЕМПИРЕЙ“

Иван Д. ХРИСТОВ

За трета поредна година (2018, 2019, 2020) излиза от печат християнския литературен алманах „Емпирей“. Той се издава от едноименната Асоциация, създадена за насърчаване на християнското художествено слово. Изданието на годишният алманах се предхожда от ежегоден литературен конкурс за християнска творба – стихотворение, разказ, есе и роман, организиран от Асоциация „Емпирей“-София.

Основна заслуга за алманаха имат ръководителите на Асоциацията - Васил Лазаров и доц. д-р Калин Михайлов, както и техните съмишленици: Маргарит Жеков, доц. д-р Антоанета Николова, Иван Д. Христов, Виктор Макаров и Деана Атанасова. Всички те са обединени от общата кауза да популяризират добрите образци в тази област, давайки и своя принос в християнското художествено творчество.

Появата на Алманаха доказва несъстоятелността на налаганата теза, че през времето на тоталитарния режим, „българската литература е индиферентна спрямо християнския мироглед и християнски художествени творби“.

В „Емпирей“ са поместени творби на изтъкнати български писатели и поети, живели и творили преди и след 09.09.1944г. – Иван Вазов, Йордан Йовков, Кирил Христов, Йордан Ковачев, Атанас Далчев. Змей Горьнин, Фани Попова- Мутафова, Трифон Кунев, Йордан Стубел и други. Накрая на изданието са поместени и кратки биографични данни за участниците в алманаха.

Редакционната колегия на „Емпирей“, търси символна връзка между днешното художествено творчество и емблематични от миналото творби с християнска тематика. Така тя прокарва мост между традицията и съвременното литературно мислене.

Въпреки цензурата, през комунистическия режим се появяват силни творби с християнска тематика, свидетелстващи за индивидуален протест срещу налагания атеизъм и комунистическа идеология. Такива са произведенията на творци като Николай Кънчев, Иван Давидков, Борис Христов, Иван Цанев, Марин Георгиев, Първан Стефанов, Деян Енев, Андрей Германов, Иван Теофилов, Димитър Коруджиев, Николай Искров, Йордан Кръчмаров, Архимандрит Серафим / Алексиев / и други.

В „Емпирей“ най-много присъстват автори с творби на християнска тема, писани след 1989 г. в периода на демократичните промени у нас. Сред тях са имената на Калин Михайлов, Васил Лазаров, Маргарит Жеков, Иван Д. Христов, Румен Стоянов, Иван Вълев, Рада Александрова, Васил Венински, Елена Диварова, Антоанета Николова, Виктор Макаров, Анелия Янкова – Сенгалевич, О. Йоан Карамихалев, Горан Благоев, Антон Басев, Светла Караянева, Рамела Бохосян, Радка Топалова, Мариела Конова, Цвета Михайлова и други.

В третото издание на „Емпирей“ /2020 / е отделено повече място за творци свързани с Пловдив и пловдивския край, което според отговорния редактор Калин Михайлов се дължи „на плодотворното сътрудничество“ с тях.

В днешните разделни и размирни времена, които преживяваме, литературния алманах „Емпирей“ е „утеха и насърчение на разочарованите и обезсърчените, подкрепя спогодилите ги житейски превратности, вдъхва вяра, надежда и любов в сърцата им“.

Авторите на алманах „Емпирей“ са поети и белетристи, които присъстват в него заради своя усет за „пресъздаване на духовната светлина и словото Божие“. Той запълва една празна ниша в днешния ни литературен живот и дава отпор на без духовността и нравствения разпад.

